

राज्यातील पर्यटनस्थळी स्थानिक युवक / युवतींना आदरातिथ्य व मार्गदर्शक प्रशिक्षणासाठी नमो पर्यटन कौशल्य प्रशिक्षण कार्यक्रम राबविणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
शासन निर्णय क्रमांक : टिडीसी-२०२५/०५/प्र.क्र.८०/पर्यटन-४
दिनांक : २६ सप्टेंबर, २०२५

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र राज्य भारतातील सर्वाधिक वैविध्यपूर्ण व पर्यटनासाठी आकर्षक राज्यापैकी एक आहे. राज्याची समृद्ध संस्कृती, नैसर्गिक सौंदर्य, ऐतिहासिक वारसा, सांस्कृतिक महत्त्व, विविध धार्मिक स्थळे व आधुनिक काळातील पर्यटनाच्या संधीमुळे देश-विदेशातील पर्यटक राज्यात आकर्षित होतात. युनेस्कोमार्फत राज्यातील अकरा किल्ले जागतिक वारसा स्थळ म्हणून घोषित करण्यात आले आहेत. पर्यटनाच्या माध्यमातून रोजगार निर्मिती, स्थानिक अर्थव्यवस्थेस बळकटी देणे, पर्यटन क्षेत्रात गुंतवणुकीला प्रोत्साहन देणे व महाराष्ट्र राज्याला जागतिक स्तरावर एक नामांकित पर्यटन हब म्हणून नावारुपाला आणणे नियोजित आहे. या अनुषंगाने राज्यातील पर्यटनस्थळी स्थानिक युवक-युवतींना आदरातिथ्य व मार्गदर्शक प्रशिक्षणासाठी “नमो पर्यटन कौशल्य प्रशिक्षण कार्यक्रम” राबविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

शासन निर्णय :-

राज्यातील पर्यटनस्थळी स्थानिकांना पर्यटन क्षेत्राशी निगडीत आदरातिथ्य तसेच विशेष करून युनेस्कोने घोषित केलेल्या किल्ल्यांच्या ठिकाणी पर्यटकांना किल्ल्याच्या इतिहासाबद्दल खरी माहिती देणारे स्थानिक मार्गदर्शक तयार करण्यासाठी “नमो पर्यटन कौशल्य प्रशिक्षण कार्यक्रम” राबविण्यास या शासन निर्णयाद्वारे मान्यता देण्यात येत आहे.

०२. नमो पर्यटन कौशल्य प्रशिक्षण कार्यक्रमांतर्गत येत्या वर्षात ७५०० स्थानिक युवक / युवतींना मार्गदर्शक आदरातिथ्य क्षेत्राशी निगडीत प्रशिक्षण देण्यात येणार आहे.

०३. “नमो पर्यटन कौशल्य प्रशिक्षण कार्यक्रम” अंतर्गत मार्गदर्शक प्रशिक्षणाचा कार्यक्रम आदरातिथ्य व पर्यटन क्षेत्रातील नामांकित प्रशिक्षण संस्था, भारतीय पर्यटन एवं यात्रा प्रबंध संस्था, ग्वालोर (Indian Institute of Tourism & Travel Management, Gwalior) यांच्या मदतीने पर्यटन संचालनालयामार्फत राबविण्यात येईल.

०४. पर्यटन संचालनालयाच्या अधिनस्त श्री स्वामी समर्थ महाराष्ट्र इन्स्टिट्यूट ऑफ हॉटेल मॅनेजमेंट अँड केटरिंग टेक्नोलॉजी, सोलापूर या संस्थेमार्फत प्रशिक्षण कार्यक्रम राबविण्यात येईल. तसेच, प्रशिक्षणार्थींना पर्यटन संचालनालयामार्फत प्रमाणपत्र व ओळखपत्र वाटप करण्यात येईल.

०५. नमो पर्यटन कौशल्य प्रशिक्षण कार्यक्रमाकरिता येणारा खर्च सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षाच्या अर्थसंकल्पिय तरतुदीमधुन “मागणी क्र.झेड डी ४ मुख्य लेखाशिर्ष ३४५२ पर्यटन, पर्यटनासाठी पायाभूत सुविधा, १०१, पर्यटन केंद्रे (०२) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना-राज्य योजनांतर्गत योजना, (०२) (१८) पर्यटन विकासासाठी विविध ठिकाणांसाठी मूलभूत सुविधांकरीता अनुदाने (३४५२ १९५८) ३१ सहायक अनुदाने” या लेखाशिर्षाखाली मंजूर तरतुदीमधून भागविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

०६. या प्रकरणी मंजूर करण्यात येणाऱ्या (प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेंतर्गत) सहायक अनुदानाची रक्कम आहरण करुन नमो पर्यटन कौशल्य प्रशिक्षण कार्यक्रमाकरिता संबंधितांना वितरीत करण्याकरिता मुख्य लेखा अधिकारी, पर्यटन संचालनालय, मुंबई यांना “आहरण व संवितरण अधिकारी” व सहसंचालक, पर्यटन संचालनालय, मुंबई यांना “नियंत्रण अधिकारी” म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. सदर शासन निर्णयानुसार मंजूर करण्यात येणाऱ्या अनुदानाच्या रक्कमेची देयके आभासी वैयक्तिक ठेव लेखा (VPDA) द्वारे आहरित करण्यासाठी अधिदान व लेखा अधिकारी कार्यालय, मुंबई येथे सादर करुन ईसीएस प्रणालीद्वारे संबंधितांना वितरीत करावी.

०७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०९२६११११४६२२२३ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(विजय कृष्णाजी पोवार)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. उप मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. मंत्री (पर्यटन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा. सर्व मंत्री/ राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
६. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/ विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई.
७. मा. राज्यमंत्री (पर्यटन) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
८. मा. सर्व विधानसभा/ विधानपरिषद सदस्य, विधानमंडळ, मुंबई
९. मा. मुख्य सचिव,
१०. मंत्रालयातील सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव
११. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई

१२. महालेखापाल, महाराष्ट्र - १, (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई.
१३. महालेखापाल, महाराष्ट्र - २, (लेखा परीक्षा /लेखा व अनुज्ञेयता), नागपूर.
१४. महालेखापाल (स्थानिक निकाय लेखापरीक्षा व लेखा), मुंबई.
१५. संचालक, पर्यटन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१६. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ, मुंबई.
१७. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
१८. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई.
१९. केंद्रीय पर्यटन मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली
२०. नियोजन विभाग (कार्यासन-१४११/१४४४), मंत्रालय, मुंबई.
२१. वित्त विभाग (का.व्यय-१५/अर्थ-११) मंत्रालय, मुंबई.
२२. सामान्य प्रशासन विभाग, का.३४
२३. अवर सचिव, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग (अर्थसंकल्प शाखा), मंत्रालय, मुंबई.
२४. निवडनस्ती (पर्यटन-४)
